

K POUŽITÍ VZDUŠNÝCH VÝSADKŮ

V soudobém boji a operaci je vysoké tempo objektivním činitelem, který rozhodujícím způsobem ovlivňuje úspěch boje a útočné operace. Tato skutečnost je dána nejen nutností co nejefektivněji využít účinků konvenčních a zejména jaderných zbraní, ale i tím, že vysoká tempo útoku podstatně znesnadňuje nepříteli uskutečnit účinná protipatření. V těchto podmínkách vzdušné výsadky různého druhu jsou těmi faktory, které jsou schopny v krátkých časových lhůtách plně využít výsledků všech prostředků ničení k rychlému přesunu bojové činnosti do hloubky sestavy nebo týlu nepřítelů.

V článku se zaměřím na objasnění některých zásad použití vzdušných výsadek v armádní útočné operaci, jejich rozdělení podle druhu, určení, složení a možných bojových úkolů.

K některým zásadám použití vzdušných výsadek v armádní útočné operaci patří:

- požadavek, aby mnohem častěji než dosud byly v soudobém boji a operaci vysazovány vzdušné výsadky různého druhu,

- vysazení několika výsadek v průběhu 24 h ve prospěch prvosledových divizí, které působí na hlavním směru,

- požadavek, aby příprava a plánování bojového použití vzdušného výsadku bylo součástí každého rozhodovacího procesu velitele a štábu při plánování operace,

- zvýšené nároky na zpracování dalších bojových dokumentů (předběžných a bojových nařízení včetně plánu použití vzdušných výsadek s potřebnými přílohami a propočty),

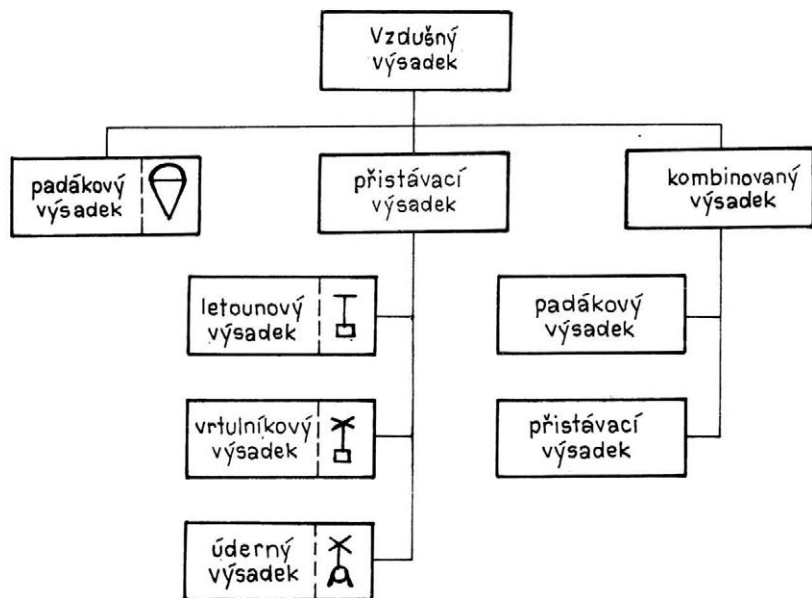
- organizace součinnosti, která musí zahrnovat i činnost a zabezpečení výsadku. Jde o sladění rozhodujících otázek mezi divizemi a v rámci armády vymezení úsilí (časově a prostorově) stíhacího, stíhacího bombardovacího letectva a dopravních (bojových) vrtulníků, stanovení vzdušného koridoru (pásmo průletu) s důrazem na začátek, jeho šířku, délku, směr a výšku průletu, sestavu letectva (typy, a počty letadel), signály na otevření a uzavření koridoru, způsob ničení a umlčování cílů a objektů nepřítelů (letectvem, dělostřelectvem, do jakých prostorů a jakou hodnotou), místa (prostory), kde budou ničeny nebo

umíchny nepřátelské radiotechnické prostředky a prostředky PVO, sektory působení aktivního rušení (vlnová pásma) a prostory použití pasivního rušení (vliv rádiového rušení na vlastní navigační prostředky). Dále na směru hlavního úderu a prvosledových divizí určit prostory a varianty vysazení vzdušných výsadků různého druhu, způsoby jejich vysazení a podpory boje, předpokládající dobu boje výsadku v týlu nepřítel (stručný cíl a charakter bojového úkolu) a pravděpodobný (plánovaný) směr postupu (útoky) vlastních pozemních vojsk.

V případě zásobování výsadku vzdušnou cestou stanovíme letiště, postup shromáždění materiálu a jeho výše, síly a prostředky ke kompletaci materiálu, jeho balení a nakládání v závislosti na způsobu přísunu (nákladními padáky, výsadkovými plošinami, shozem ve speciálních obalech bez padáků nebo bez obalů, přistáním nebo kombinovaně).

Samostatnou a velmi důležitou otázkou organizace součinnosti je stanovení a zabezpečení pohyblivých a zvýšených zásob munice pro jednotky výsadku a pro prvosledové útvary a dělostřelectvo, které se budou bezprostředně podílet na ničení a umlčování nepřítel, který působí poblíž vzdušného koridoru (pásma průletu). S tím je úzce spojena zvýšená potřeba sil a dopravních prostředků počínaje od nakládání munice až po její vlastní přepravu a vykládání u jednotek.

Poválečný rozvoj teorie taktiky a operačního umění potvrzuje, že vzdušný výsadek můžeme rozdělit podle druhu na **padákový, přistávací a kombinovaný** (viz obr.) Vzdušný výsadek je druh výsadku přepravovaný k vedení aktivní činnosti do týlu nepřítel vzduchem prostředky vojenského letectva.

Padákový výsadek je druh vzdušného výsadku vytvořeného z jednotek (útvarů nebo svazků) výsadkového vojska. Zpravidla je (s částí bojové techniky, nebo s veškerou technikou a materiálem) vysazuje z dopravních výsadkových letadel na padácích.

Přistávací výsadek je druh vzdušného výsadku tvořený zpravidla z motostřeleckých jednotek (útvarů, svazků) a z jednotek některých druhů vojsk a speciálních vojsk. Jeho příslušníci, bojová technika a nezbytný materiál přepravujeme do prostoru vysazení vzduchem v letounech (dopravních nebo bojových vrtulnících), popř. kombinovaně (část letouny a část vrtulníky). Přistávají na předem zajištěných přistávacích plochách nebo letištích. Z toho vyplývá, že přistávací výsadek vytváříme z letounového, vrtulníkového a úderného výsadku.

Úderný výsadek (úderné výsadkové jednotky a útvary) patří mezi nové druhy přistávacího výsadku a vytváříme je zpravidla z jednotek (útvarů) výsadkového vojska. Jednotky, (útvary) jsou vycvičeny v seskoku padákem a pro vedení boje v týlu nepřítele za složitých podmínek. Nejčastěji je přepravujeme do prostoru vysazení ve vrtulnících a v některých případech i v dopravních letounech nebo kombinovaně.

Kombinovaný výsadek je druh vzdušného výsadku. První sled vysazených jednotek tvoří většinou padákový výsadek (ničí nepřítele v prostoru vysazení a zmocňuje se výhodných prostorů, letišť pro přistání druhého sledu) a druhý sled je přistávací výsadek.

Podle určení, které je bezprostředně ovlivněné cílem a charakterem bojového úkolu, skutečnou hloubku vysazení, reálnou silou vymezených vojsk a předpokládanou dobou vedení boje v týlu nepřítele, dělíme vzdušný výsadek na **strategický, operační, operačně taktický, taktický, speciální a výsadek různého určení**. Toto dělení vzdušných výsadků je dáno jejich úkoly a složením.

Strategický výsadek může mít hodnotu několika divizí (1 výsadková, 1—2 motostřelecké), operační výsadek může mít hodnotu výsadkové brigády až výsadkové divize. Na tomto stupni budeme podstatně častěji používat nový druh výsadku — úderné výsadkové svazky nebo úderné výsadkové útvary.

Operačně taktický výsadek bude nejčastěji v síle výsadkového pluku a při vedení boje v horském zalesněném terénu v síle zesíleného výsadkového praporu. V posledním období počítáme s tím, že k plnění operačně taktických úkolů můžeme vysazovat úderné výsadkové útvary, popř. zesílené úderné výsadkové jednotky.

Operačně taktický výsadek se přímo podílí na plnění úkolů taktického výsadku a navíc může plnit tyto bojové úkoly:

- obsazovat důležité prostory a dokončovat ničení uskupení vojsk nepřítele, která byla zasažena prostředky hromadného ničení,
- obsazovat letiště (výhodné přistávací a startovací plochy) a zabezpečovat vysazení přistávacího výsadku a vlastních vojsk,
- zjišťovat a ničit jaderné zbraně nepřítele a ostatní prostředky hromadného ničení,
- ničit letecké základny a bezpilotní prostředky vzdušného napadení nepřítele, jejich naváděcí prostředky a objekty leteckého týlu,
- vést údery z týlu a pomáhat útočícím vojskům dosáhnout vysokého tempa,
- ničit vojenské a průmyslové objekty,
- ovládnout a udržet do příchodu vlastních vojsk důležité komunikační uzly, soutěsky, přechody, tunely, atd. s cílem rychlého překonání těchto prostorů.

Na plnění uvedených úkolů se mohou také podílet i **operační výsadky**, které mají své specifické úkoly (viz OPER-1-1 čl. 238), zaměřené na:

- ovládnutí důležitých správních, politických a ekonomických center a narušení řízení státu a vojenského velení,
- ovládnutí a zničení raketových, leteckých a námořních základů nepřítele,
- dokončení zničení uskupení nepřítele zasažených jadernými údery,
- usnadnění překonávání vodních překážek a zdolání horských průsmyků a přechodů z chodu,
- zabránění přísunu záloh nepřítele,
- ovládnutí (společně s námořními silami) průlivů a velkých ostrovů.

Kromě toho mohou operační výsadky ovládnout nebo zničit velké sklady jaderné munice, zdroje a zásoby strategických surovin, zahajovat bojovou činnost na nových směrech, obsazovat a ničit letištní uzly a zabezpečovat přistání vlastního letectva nebo vysazování motostřeleckých jednotek, útvarů a svazků, narušovat velení vojskům, práci týlu nepřítele a podporovat i činnost sil vnitřního odporu.

Taktický výsadek budeme přepravovat ve vrtulnících a zpravidla bude mít hodnotu zesílené motostřelecké roty, až praporu s jednotkami druhů vojsk a speciálních vojsk. I na tomto stupni předpokládáme použití úderných výsadkových jednotek (zesílená četa, rota až prapor).

Taktický výsadek (vrtulníkový výsadek) bude zpravidla plnit v týlu nepřítele tyto bojové úkoly:

- obsazovat důležité prostory (čáry), horské přechody, průsmyky a objekty a udržet je do příchodu vlastních pozemních vojsk,
- zmocňovat se z chodu přepravišť a úseků vhodných k násilnému přechodu vodní překážky,
- vést průzkum přístupových směrů k vodní překážce, odstraňovat zátarasy, ničit ohniska obrany nepřítele a stanoviště roznětových hlídek,
- vést aktivní obranu na směrech postupu záloh nepřítele a zatarasovat jeho osy přesunu,
- zakládat požáry s důrazem na prostory soustředění bojové techniky, jednotek nepřítele a jeho skladů,
- obsazovat významná hydrotechnická zařízení (přehrady, kanály, zdymadla, jezy, propustě), u kterých může nepřítel změnou vodního režimu ztížit postup útočících vojsk,
- ničit prostředky jaderného napadení, zejména na přesunu, s důrazem na hlavní prvky velení, technické postavení a jednotlivé palebné prostředky,
- vyhledávat a zneškodňovat jaderné miny a řídicí stanoviště roznětu,
- ničit velitelská stanoviště, spojovací uzly a navigační systémy letectva,
- vyhledávat a ničit bitevní vrtulníky a radiotechnické prostředky nepřítele,
- navádět vlastní letectvo na důležité cíle a objekty nepřítele,
- dezorganizovat činnost v týlu nepřítele s důrazem na zásobování a přísun důležitého materiálu,
- ničit výsadky nepřítele a zabezpečit rychlé proniknutí vlastních pozemních vojsk prostorem, který je obsazený výsadkem nepřítele,
- přehrazovat cesty ústupu a napomáhat při dokončení obklíčení nepřítele v součinnosti s vlastními vojsky.

Tabulka

Stupeň		Divize	VŠA	F
výsadek		taktický	operačně taktický	operační
plánuje		divize	vševojsková armáda	F
zabezpečuje		VŠA	F	F
hodnota		zesílený mspr	zesílený výsadkový pluk — prapor	brigáda — divize
odkud		2. sled	výsadkové vojsko	výsadkové vojsko
zaujímá		vyčkávací prostor	prostor rozmístění	výchozí prostor pro vysazení
na dobu		jedné noci	několika dnů	více dnů
rozloha		8—15 km ²	50—100 km ²	300×400 km
vzdálenost od předního okraje		20—50 km	150—300 km	500 i více km
počet	nakládacích míst	4—5		
	letišť		1—3	14—16 záložních 5—6
doba přípravy		3—6 h	4—12 h	6—8 h
doba nakládání		do 25 minut	1—2 h	2—4 h
doba nasednutí		do 5 minut	30—60 minut	1 h
potřeba	vrtulníků	36		
	letounů		20—25 pro prapor 70—90 pro pluk	120—550
šířka vzdušného koridoru		2—4 km	2—4 km	20—30 km
doba letu		30 minut	30—50 minut	60—120 minut
hloubka vysazení		20—30 km	40—90 km	100—300 km
dálka vysazení		40—80 km	190—390 km	600—800 i více km
výška letu		do 50 m	300—500 m	300—10 000 m
rozloha prostoru vysazení		3×5 km	10×10 km	30×40 km
počet přistávacích ploch		1,2—5	1—2 pro prapor 2—3 pro pluk	6—8 1—2 pro přistání letounů
doba vysazení		do 5 minut	15—20 minut	60 i více minut

Úkoly jednotlivých druhů vzdušných výsadků jsou základními úkoly, které mohou být v soudobém boji a operaci plněny v různých variantách nebo v různém pořadí. Kromě toho mohou plnit nebo se podílet na řadě dalších úkolů, které bude nutné uskutečňovat ve prospěch prvosledových divizí a na hlavním směru vševojskové armády.

V dalším zevšeobecněním některé **operačně taktické a technické normy**, které mohou vytvořit reálnější podmínky pro tvorbu a zejména pro správný obsah bojových dokumentů (viz **tabulku**).

V článku jsem uvedl jen některé zásady použití vzdušných výsadků, které jsou platné pro armádní útočnou operaci. Přitom ve vymezeném rozsahu nebylo možné postihnout takové důležité otázky, jako je např. organizace výsadku ve prospěch OMS, zabezpečení spojení s výsadkem, velení nebo otázky materiálně technického zabezpečení.